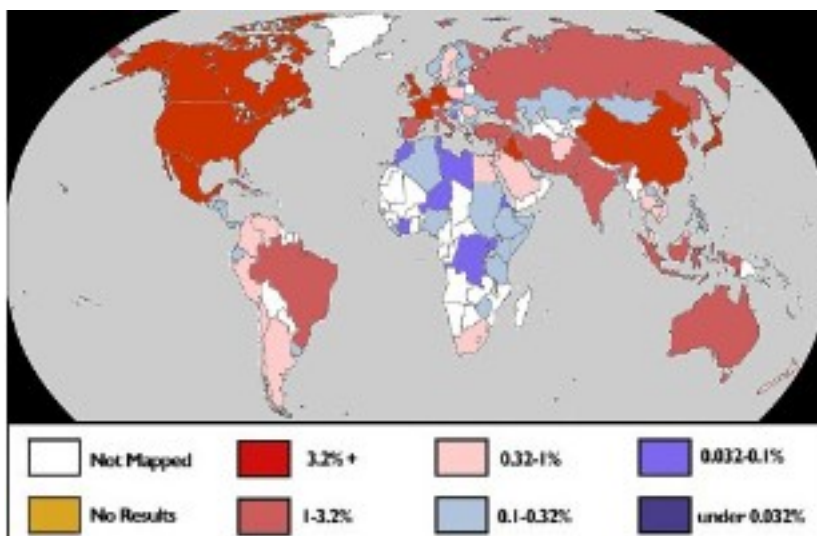

A Reuters híreinek eloszlása 2005.

A Reuters híreinek eloszlása 2005. november 14-én

ETHAN, A BLOGALIZÁTOR

A napjaink médiája leginkább a "gazdag" országokra koncentrál, a világ többi része csak az őket érintő események miatt kerül a hírekbe. Hol vagyunk e térképen mi, magyarok, és megváltozhat-e ez a gyakorlat - többek között erről faggatta újonnan indult Médiablogunk szerzője Ethan Zuckermant, aki egy híreloszlást mutató világtérképet hozott létre.

Vajon milyen ember lehet egy olyan nagy internetes cég, mint a Tripod főmérnöke, vagy a Lycos üzletfejlesztésért felelős elnökhelyettese? Zuckermant - aki korábban egyebek közt ezeket a pozíciókat is betöltötte - látva az ember újra rádöbben, ideje elfelejteni valamennyi előítéletét.

Ma már nem valamelyik cégszékház elnökségi szintjén trónol, hanem a Berkman Center of Media & Law kutatójaként többek közt a „civil tartalomszolgáltatással”, az új kommunikációs technológiának a fejlődő országokra gyakorolt hatásával foglalkozik.

Kutató? Vagy valami száraz figura, egy elborult értelmiségi? Személyes honlapján az oldalt látható a kép fogadja a látogatót, ezzel a képaláírással: „A jobboldalt, ott, az vagyok én”. Ethan - lehetetlen nem a keresztnevén szólítani - a napokban a Nyílt Társadalom Intézet (OSI) archívumában járt (velük a digitális demokrácia programban működik együtt), ahol előadása után beszélgettünk vele.

GAP - rések a hírek eloszlásában

A rendszeres hírfogyasztók jól tudják, hogy a média tulajdonképpen csak egy korlátozott területre, leginkább a „gazdag” országokra koncentrál. A világ többi része leginkább csak az őket érintő események miatt kerül a hírekbe. Ethan a Berkman Center támogatásával létrehozott GAP projekt keretei között rendszeresen frissülő világtérképet hozott létre, ami pontosan mutatja a hírek eloszlását.

A GAP nem kommentál. A térképekkel, táblázatokkal, illetve az egyes országok népességének, nemzeti jövedelmének és a világsajtóban megjelenő hírek összevetésével amúgy is mindent elmond. „Fontos megérteni, hogy a „mainstream” (kereskedelmi) média azzal foglalkozik, ami szerinte a közönségét érdekli. Ennek gazdasági és politikai okai vannak. A médiából azokat a gazdasági és politikai folyamatokat, történéseket akarják megismerni, amik közvetlenül befolyásolják a te gazdasági, politikai környezetet. Ebbe nem (vagy csak igen ritkán) tartozik bele Afrika. Ez a „mainstream” média gyengéje - ugyanakkor erőssége is” – mutat rá Zuckerman.

A hagyományos média egyoldalúsága ellenére – elvileg - semmi akadályja annak, hogy ezt a felborult egyensúlyt helyrebillentse az „alternatív média”. Ha azonban – ahogy Ethan rámutatott - megnézzük a legnépszerűbb blogokat felsorakoztató Technorati 100 listát, láthatjuk, hogy a „harmadik világ” itt sem jut szóhoz.

BLOGGEREK – FEHÉR KRÉM

„A bloggerek közösségét ma nagyrészt jómódú, fehér európai és amerikai technokraták alkotják.

Nincs egyetlen fejlődő országból származó, „A-listás bloggerünk” sem, de a „fejlett” országok bloggerei között sem találkoztam olyannal, aki rendszeresen foglalkozott volna a fejlődő országok problémáival.

Azok a kérdések, amik kívül esnek a blogot író emberek közvetlen tapasztalatain, érdekeltségi körén, sajátos módon még nehezebben válnak beszédtemává a blogoszférában (a bloggerek és blogolvasók közösségében), mint a hagyományos médiában.”

Lehetne most digitális szakadékról, az információkhoz hozzáférők és a hozzáférés lehetőségével (eszközeivel) sem bírók közti egyre nagyobb távolságról írni, de Zuckerman szerint ennél jóval többről van szó.

„Amikor digitális megosztottságról beszélünk, valójában többféle szakadékról van szó. Az utolsó 5-6 évben főképp Afrikában dolgoztam. Ott a szakadékot nem csak az internethez való hozzáférés, hanem az elektromos árammal való ellátottság jelenti. Aztán ott vannak a nyelvi korlátok. Ha nem beszélsz jól angolul, eleve behatároltak a lehetőségeid. Vagy a relevancia kérdése. Ha az interneten léteznek olyan információk, amik hasznosak egy ghánai farmer mindennapi életében, munkájában, de ő nem éri el azokat, akkor megint csak ott a digitális szakadék.”

Egymásba érő szakadékok

„Ha megpróbálunk beszélgetést kezdeményezni különböző országokból, különböző környezetből származó emberekkel, egyszerre sokfajta megosztottsággal – technológiai, nyelvi, gazdasági, kulturális - szembesülünk. Ezek közül egyesek - leginkább a technikai jellegűek – elég könnyen megoldhatók, de ha valódi globális párbeszédet akarunk kialakítani, valamennyi kérdésre egyszerre kell megoldást találnunk” – véli Zuckerman.

Ezzel választ is kaptunk rá, mit keres a hajdani főmérnök Soros György Nyílt Társadalom Intézetében. "Elég a blogoszférára gondolni. A főképp amerikai, fehér, jómódú, számítógépőrültek (geek) beszélgetésébe hogyan tudna bekapcsolódni egy angolul nem beszélő kínai, afrikai vagy arab ember?"... "Léteznek olyan, különböző társadalmi-gazdasági helyzetben levő, különböző nézőpontokat képviselő emberek, akik kapcsolatba kerültek az újfajta kommunikációs közeggel. Mégsem találni meg azokat, akik nem híresek, ismertek. A kérdés az, hogyan lehet felerősíteni ezeket a véleményeket? Hogyan lehet ezeket az embereket bekapcsolni egy globális beszélgetésbe?"

GLOBALIS HANGOK

Ethan nem csak kínos kérdéseket tesz fel, hanem megpróbál választ is találni rájuk. A vezetésével működő Global Voices Online szintén a Berkman Centerrel közösen működtetett, non-profit projekt. Lényege, hogy a világ különböző régióira koncentráló szerkesztők felkutatják, és egy helyre összegyűjtik a média által lefedetlenül hagyott fehér foltokról származó információkat. A Global Voices tartalmi gazdagsága, sokszínűsége lenyűgöző. Olvashatunk itt a nepáli gazdaságról, az etiópai politikai feszültségekről vagy a dél-ázsiai gasztronómiáról. Minden értéke és izgalmassága ellenére azonban a Global Voices lehetőségei is erősen korlátozottak. Lehet, hogy ez egy újabb elit játszótér?

„Sokszor elhangzik a vád, hogy Afrikát vagy bármelyik fejlődő régiót egy szűk, külföldi iskolákat végzett, az amerikai vagy európai kultúrában otthonosan mozgó elit képviseli. Valójában a kultúrák sokkal erősebben kötődnek egymáshoz, mint gondolnánk. Afrikában például meglepően sok családnak van olyan tagja, aki egy ideig külföldön tanult, vagy dolgozott. Lényegében Afrikában is ugyanazok a folyamatok figyelhetők meg, mint amit néhány éve az Egyesült Államokban láthattunk. Először csak az informatikusok, a „geek” réteg blogolt, aztán elkezdtek érdeklődni utána a politikusok, az újságírók, az üzletemberek. Ma Afrikában még csak a megszállottak blogolnak, de idővel egyre többen kapcsolódnak majd be. Valószínűleg az egyetemistáké lesz majd a vezető szerep, hiszen ők ahhoz a vezető réteghez tartoznak, akik a leginkább képesek átugrani a legtöbb említett szakadékot. Ha arról beszélünk, hogy ez a médium mikor közvetíti majd az átlagemberek véleményét, akkor azt kell mondanom, hogy itt még a technológia és a hozzáférés nagyon komoly fejlődésére van még szükség.”

A Global Voices egyelőre nem tartozik a nagy látogatottságú gyűjtőoldalak közé, Zuckerman szerint fontos lenne, hogy anyagaikra felfigyeljen a média. „A sajtó figyelme nélkül olyanok vagyunk, mint egy gitár erősítő nélkül” – mondja Ethan.

Blog, mint hírszűrő

Újra és újra a blogok és a hagyományos média kapcsolata kerül elő. Ethan is azt a nézetet osztja – erről előadásában is részletesen beszélt – hogy a blogosféra elsődleges szerepe nem az oknyomozó, tényfeltáró újságírás – ezt meg kell hagyni a mainstream médiának, ahol erre megvan a kellő szakértelem, eszköz pénz – hanem az információk szűrése, újraelosztása. Mindez fordított irányban is érvényes. Ha a sajtó figyel, miről beszélnek az emberek a

blogoszférában, lehetősége van fontos témákat átvenni és a Nagy Média eszközeivel felerősíteni.

„Az én feladatomban, hogy 'anyagot' szállítsak a Technorati (a legismertebb blogkereső – rangsoroló szolgáltatás) számára. Ha a Technorati arra mutat rá, ki a legnépszerűbb, kire mutatnak más blogok linkjei, akkor én meg azt mondom meg, kinek kellene népszerűnek lennie, kire kellene sokat hivatkozni.” ... „Az újságírás tematikája ma rettentően beszűkült – itt a nagy alkalom, hogy valóban változtassanak, új beszédtemákat kezdeményezzenek”- hívja fel a figyelmet Ethan.

MAGYARORSZÁG HELYZETE

A legújabb felmérések szerint 28 százalékos internet-hozzáféréssel a magyar lakosság többsége a „túloldalon”, a leszakadottak között van, illetve a világ nagy hírforrásai számára - néhány kivételes pillanatot leszámítva - Magyarország is fehér folt. Bekerülhet-e Magyarország a bloggerek révén a nemzetközi híráramba?

„Ez egy hatalmas probléma” - kezdi Ethan, amiből azonnal sejthetjük, hogy nem fog túlságosan biztatókat mondani. „Az olyan országok iránt, mint Magyarország leginkább akkor támad fel az érdeklődés, ha valamiért bekerül a nagy lapokba, tévéhíradókba. Ilyenkor sokan néznek körül, hogy lehet-e más hírforrásokat találni, léteznek-e Magyarországról tudósító - leginkább angol nyelvű – blogok. Egyébként egy barátom (Schneider Henrik – A szerk) Hungarian Accent címen nemrég indított angol nyelvű blogot, amiben magyar blogokat szemlél. Ennek ellenére nem valószínű, hogy egy magyar bloggerből lesz a következő Salam Pax (iraki blogger, aki helyszíni tudósításaival Bagdad bombázásakor került be a médiatörténetbe – A szerk.)

Valószínűbb, hogy vannak/lesznek olyan csoportok Európában, vagy az Egyesült Államokban, akik az afrikai, vagy dél-ázsiai országokra koncentrálnak társaikhoz hasonlóan Magyarországot kezdik el figyelni. Sok olyan, figyelemre méltó blog akad, ami ugyan soha nem fog bekerülni a Technocrati 100-as listára (még a top 1000-be sem), de sok fontos és okos gondolatot tartalmaz. Ahogy egyre több ilyen blog akad, az olyan gyűjtögetők, mint a Global Voices aktivistái is, egyre nagyobb figyelmet fognak fordítani rájuk.”

A realitásokat ma még inkább az mutatja, hogy az Ethan Zuckerman előadásán résztvevő mintegy 30 OSI-aktivista között mindössze egyetlen blogger akadt.

*A cikk szerzője a hvg.hu most indult Médiablogjának szerkesztője, **Pécsi Ferenc***